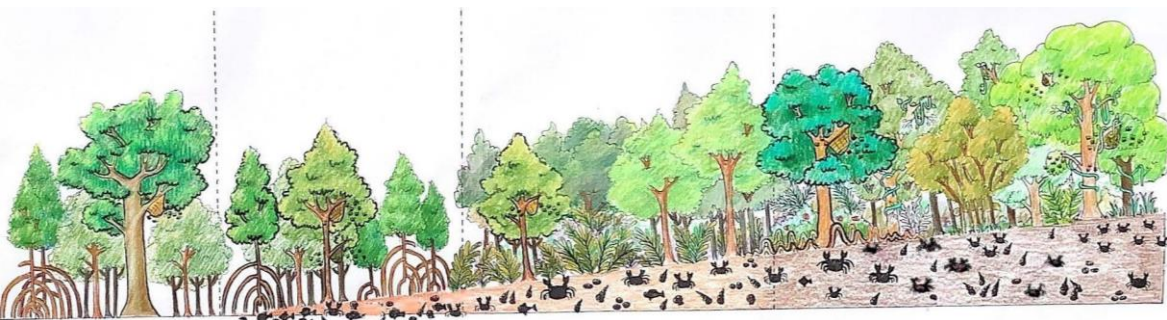

สิทธิชุมชนในการจัดการป่า หรือว่า ขยายเครดิตคาร์บอน

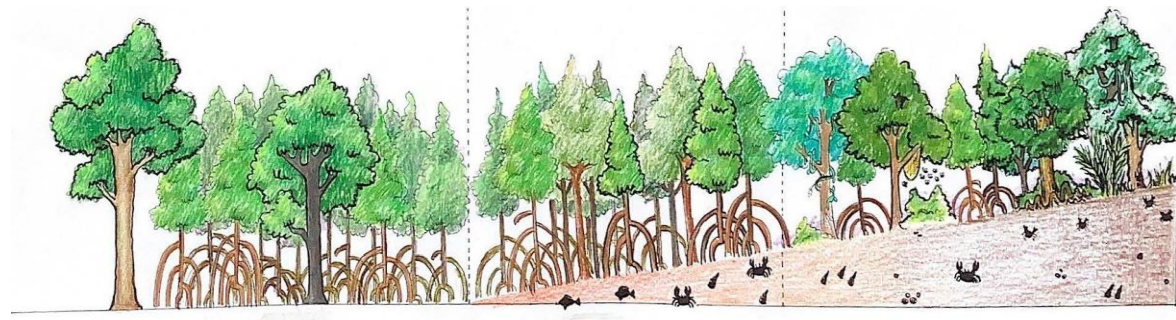
โดย

นายอำพร แพทย์ศาสตร์

กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ต.ห้วงน้ำขาว อ.เมือง จ.ตราด

หรือ

สถานการณ์การซื้อขายเครดิตคาร์บอนป่าชายเลนจังหวัดตราด

กรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่งตั้งเป้าหมาย

เพิ่มพื้นที่ป่าเครดิตคาร์บอนในจังหวัดตราด 13,130 ไร่

ภายใน 10 ปี จาก

- พื้นที่ทวงคืนผืนป่า 7,200 ไร่
- พื้นที่เสื่อมโทรม 2,993.5 ไร่
- พื้นที่เลนงอก 309 ไร่
- พื้นที่ตามมติ ครม. 26 พฤษภาคม 2561 2,500 ไร่
- และปลูกเสริมและปรับปรุงสภาพป่าชายเลน 128 ไร่

ปัจจุบันยังมีการเผยแพร่ข้อมูลว่ามีบริษัทหรือบุคคล

ใดดำเนินการอยู่

ดำเนินการแล้ว 1 พื้นที่ คือ บ้านท่าหาดบ้านท่าเสา

ม.2,10 ต.แสนตู่ อ.เขาสมิง เนื้อที่ 2,160 ไร่

พื้นที่ป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน 10,557.65 ไร่
ยังไม่ได้รวมโครงการขายเครดิตคาร์บอน

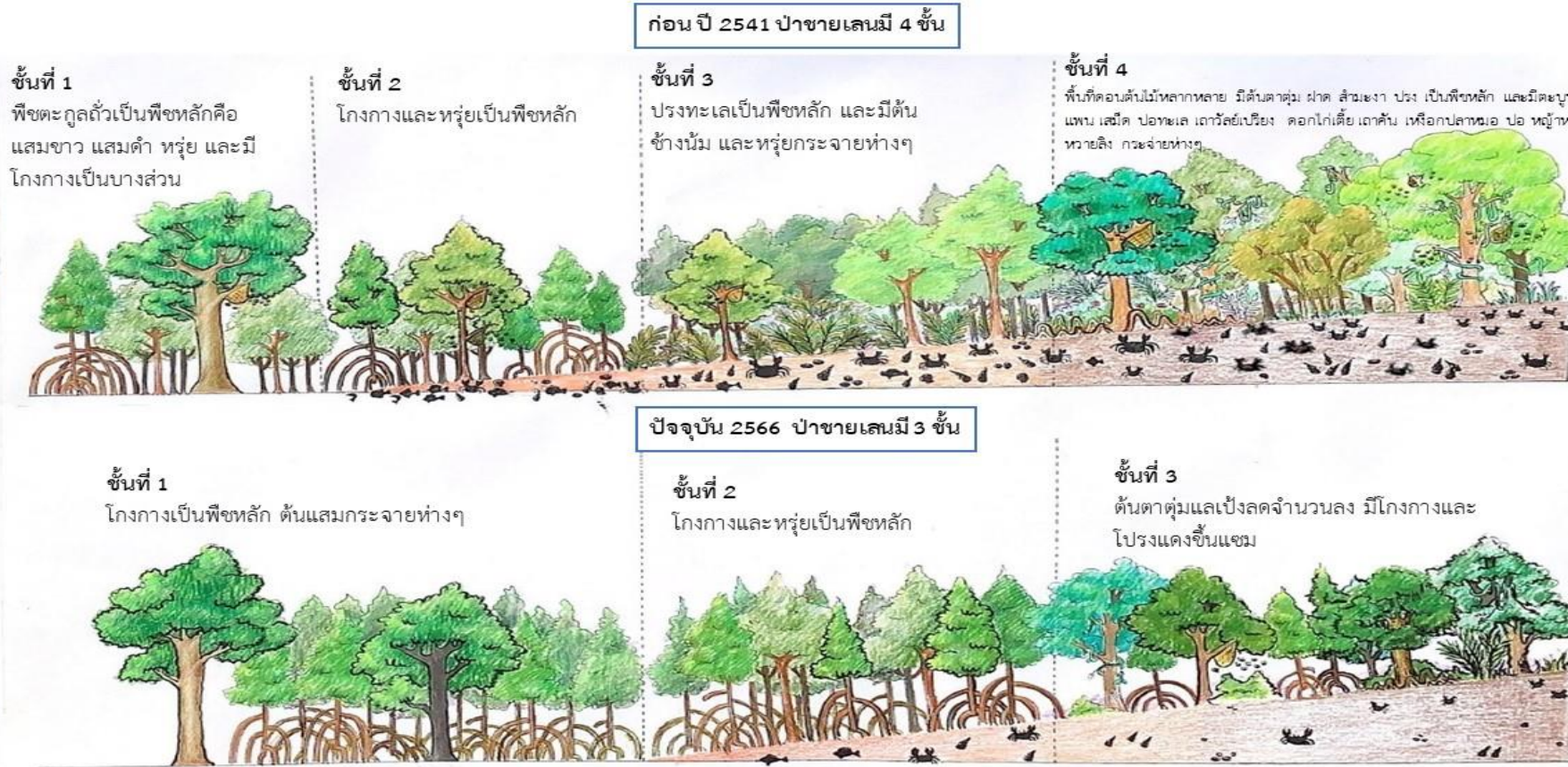
ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2561

บทเรียนในอดีต : ผลการจัดการป่าชายเลนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน การปลูกไม้เชิงเดี่ยวและชุมชนไม่ได้มีสิทธิในการจัดการโดยใช้องค์ความรู้ชุมชนทำให้แหล่งอาหารในป่าชายเลนลดลง โดยเฉพาะปูแสม ปูดำ หอย ผึ้ง

การนำป่าชายเลนเข้าโครงการแบ่งปันคาร์บอน ทำให้สิทธิในการจัดการป่าของชุมชน มีน้อยอยู่แล้ว มีความเสี่ยงถูกลดทอน

ผลการเปลี่ยนแปลงระบบป่าชายเลนในอดีตเทียบปัจจุบัน

ปูแสมได้วันละเฉลี่ย 15 กก./คน ในช่วงปี 2547 จับได้ 30-40 กก./คิน มีชาวประมงประมาณ 40-50 ครั้วเรือน ในช่วงเดือน ต.ค รวมปู 2 ตันต่อวัน

ปี 2552 ปูแสมเริ่มลดลง ปัจจุบันจับได้ครั้วเรือนละไม่เกิน 3-5 กก./คิน ชาวประมงลดลงเหลือ 2-3 ครั้วเรือน

ผลลัพธ์การฟื้นฟูป่าชายเลนโดยชุมชนมีส่วนร่วมกับที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจ

ฟื้นฟูป่าชายเลนโดยใช้ภูมิปัญญา ชุมชนมีสิทธิในการจัดการป่า มีส่วนร่วมตัดสินใจ
สร้างรายได้ชุมชน มากกว่า 2 ล้านบาทต่อปี

ทรัพยากร	ปี 2541	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2550	ปี 2555	ปี 2562	ปี 2563	
ปูแสม	น้ำหนักเฉลี่ยจับได้/วัน/คน	8 กก.	15 กก.	15 กก.	15 กก.	4-5 กก.	4-5 กก.	1-2 กก.	2-4 กก.
	จำนวนคนจับเฉลี่ย	6 คน	20 คน	30 คน	40 คน	19 คน	20 คน	10 คน	15 คน
	รวมทั้งปี (กก.)	7,200	45,000	47,400	49,000	58,085	37,413	1,400	6,345
น้ำผึ้ง	จำนวนน้ำผึ้ง (ขวด)	Na	Na	1,000	1,000	Na	na	<100	<100

หมายเหตุ : จำนวนคนจับเฉลี่ยเฉพาะบ้านเปร็ดในยังไม่รวมพื้นที่ข้างเคียง แต่ละวันคนจับมาขายไม่เท่ากัน

ที่มา : จำนวนปูแสม (ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า, 2547), (ประเสริฐศรี แจ่มแสง, 2555) และ (ดาวเรือง วารีเขต, 2563)

ชุมชนไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจใน
การจัดการป่าชายเลน

เหตุผลบ้านเปร็ดในไม่ร่วมนำป่าเข้าโครงการขายเครดิตคาร์บอน เพราะ

- หากป่าชายเลนเข้าโครงการแบ่งปันคาร์บอน สิทธิชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการใช้และดูแลทรัพยากรอาจถูกลดทอนลง
- โอกาสในการใช้ภูมิปัญญาในการฟื้นฟูให้สัตว์น้ำคืนมาลดลง
- ราคาซื้อขายเครดิตคาร์บอนไม่แน่นอน และคนในครอบครัวไม่ได้เงินโดยตรง และไม่รู้ว่าจะคุ้มค่างับโอกาสที่เสียไปหรือไม่

สาส์นจาก ที่อยากให้ทุกคนได้ยิน

“เรื่องซื้อขายเครดิตคาร์บอนเรายังมีเวลาศึกษาอีกเยอะ สิ่งสำคัญตอนนี้คือ ทำอย่างไรให้เปรี๊ดในมีสิทธิในการจัดการป่าชายเลนเหมือนในอดีต และฟื้นฟูป่าชายเลนให้เหมาะสมในการอยู่อาศัยของสัตว์ ให้มีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์”

อ่ำพร แพทย์ศาสตร์
กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเปรี๊ดใน
จังหวัดตราด

2023 United Nations
Climate Change Conference

ทางออกที่ชุมชนบ้านเปรี๊ดในเลือก

- ฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชายเลนให้มีจำนวนและความหลากหลายพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร รายได้ที่มั่นคงให้คนในชุมชนได้รับโดยตรง (กินได้ ขายได้เงินโดยตรง)
- เคลื่อนสิทธิชุมชนในการจัดการป่าชายเลน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจใช้และดูแลทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- รักษาผืนป่าส่งต่อให้ชั่วลูกหลาน

สาสน์จาก ที่อยากให้ทุกคนได้ยิน

“ป่าชายเลนแต่ละชั้นมีพืชไม่เหมือนกัน สมัยก่อนตรงไหนที่มีต้นปรง
ต้นฝาดก็จะมีปูแสมชุม พอเขาวัดต้นปรงเป็นวัชพืชก็ถางออกจนหมด
แล้วปลูกโกงกางแทน เดี่ยวนี้ป่าเหมือนกันหมด ถ้าไม่ใช่คนหากินใน
ป่าชายเลนจะ 모르จักว่าตรงไหนควรเหมาะกับต้นอะไร ถ้าคนนอกมาปลูก
ป่าชายคาร์บอน ก็คงซ้ารอยการปลูกป่าที่ได้แต่ต้นไม้ไม่มีกึ่งหอยปูปลา”

ศิริ พิมพ์อุบล
กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเป็ดใน
จังหวัดตราด

2023 United Nations
Climate Change Conference

COP28
UAE

สาสน์จาก ที่อยากให้ทุกคนได้ยิน

“เอาป่าชายคาร์บอน ได้ไม่ก็บาทหรือร้อย ไม่รู้จะคุ้มหรือเปล่า ถ้าเราทำป่า
ชายเลนชุมชน ให้ชุมชนมีแผนบริหารจัดการป่าชายเลน ทำแปลง
ทดลองเพื่อฟื้นฟูแหล่งปูแสม หอยหลากหลายชนิด ปูดำ ให้เป็นแหล่งรายได้
แหล่งอาหารของคนบ้านเราคุ่มกว่าเยอะ”

บุญยิ่ง สิงห์พันธ์
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วงน้ำขาว
จังหวัดตราด

2023 United Nations
Climate Change Conference

COP28
UAE

